

Domoljubje se kali v domačem kraju

■ **Veronika Koselj**, prof. razrednega pouka, je učiteljica razrednega pouka na *Osnovni šoli prof. dr. Josipa Plemlja Bled, podružnična šola Bohinjska Bela*. Ima 26 let izkušenj s poučevanjem na razredni stopnji tako na matični kot na podružničnih šolah.

Podružnične šole lahko učencem nudijo ozračje domačnosti. Z vpetostjo šole v kraj se učenci učijo živeti v skupnosti in jo sooblikovati. Prispevek predstavlja primere sodelovanja s krajem na podružnični osnovni šoli Bohinjska Bela. Podrobneje je predstavljenih nekaj naših dejavnosti s kulturnega področja, preko katerih so učenci spoznivali zgodovino šole, predstavili svoj kraj ter z medgeneracijskim sodelovanjem v muzikalu poudarili pomen domoljubja.

Dejavnosti učencev v lokalnem okolju

Naše šolsko leto v različnih obdobjih zaznamuje dejavnosti, ki učence povezujejo in preko katerih sodelujejo z različnimi skupnostmi izven šole. Učenci se povezujejo v okviru šolske skupnosti, sodelujejo z enoto vrtca, s krajevnim kulturnim društvom, prostovoljnim gasilskim društvom, vojašnico in krajevno skupnostjo. S tem dejavno sooblikujejo odnose v svojem kraju.

Že prvi dan šolskega leta prvošolcem pripravimo tople sprejem s kulturnim programom. To je praznik za nas vse, saj v našo šolsko skupnost sprejememo nove člane. V

naši šoli sta dva od treh oddelkov kombinirana. Prednost kombiniranih oddelkov je v povezovanju, medsebojnem spodbujanju in pomoči med učenci različnih razredov. Kombinirana sta tudi oddelka podaljšanega bivanja. Tudi športne dneve imamo skupne. Vse to omogoča druženje in povezovanje učencev različnih razredov.

Vsako leto v decembru in na koncu šolskega leta pripravimo tudi srečanje s starši, s čimer krepimo povezanost naše šolske skupnosti.

Šola in vrtec sta pri nas v isti stavbi. Otroci iz vrtca in šolarji se dnevno srečujejo, predvsem v času podaljšanega bivanja se na igrišču tudi skupaj igrajo. Starejši samoini-

ciativno prevzemajo skrb za mlajše, mlajši se spontano učijo od starejših. Vrsto let smo enkrat mesečno skupaj peli ljudske pesmi in tako oživljali našo bogato kulturno dediščino. Vsako leto skupaj pripravimo proslavo ob slovenskem kulturnem prazniku. Pripravimo tudi pustni sprevod po vasi z rajanjem v vaškem jedru. Spomladi v domu krajanov pripravimo prireditve za žene in matere. Skupaj urejamo tudi šolski zeliščni in cvetlični vrt.

Vsako leto šolarji sodelujejo s krajevnim kulturnim društvom na krajevni komemoraciji, na krajevni proslavi ob slovenskem kulturnem prazniku, pa tudi na posebnih dogodkih, npr. koncertih ali otvoritvah razstav.

Več naših učencev se dejavno vključuje v podmladek prostovoljnega krajevnega gasilskega društva. Skupaj z gasilci izvedemo vajo evakuacije, predstavijo nam svoje delo, gasilski dom, vozila in pripomočke, učenci se preizkusijo v gašenju ognja. Pomen dela gasilcev so učenci posebej začutili, ko je izbruhnil požar v krajevnem kulturnem domu. Gasilci so s požrtvovalnim delom rešili, kar so mogli. Preprečili so, da bi požar zajel okoliške hiše.

Na Bohinjski Beli imamo tudi vojašnico. Tam so nam vojaki pripravili športni dan, na katerem so učenci v delavnicah spoznivali urjenje in delo vojakov ter njihovo opremo in vozila. Preizkusili so se tudi v nekaterih vojaških spretnostih. V vojašnici je naš pevski zbor že večkrat nastopil na prireditvah ob njihovih obletnicah.

Dejavni člani krajevnih skupnosti nam radi priskočijo na pomoč v delavnicah ob različnih dnevih dejavnosti. Tako so učence že učili izdelovanja punčk iz cunj, šivanja, izdelovanja lesene krmilnice za ptice, peke kruha in priprave zeliščnih namazov.

Posebej pa krajanje poveže vsakoletni krajevni praznik Marjetin sejem. Učenci celo

Pogovor s teto Šolo.
Foto: arhiv POŠ Bohinjska Bela.

sredi poletnih počitnic pridejo na vaje in nastop v kulturnem programu, ki je del prireditve.

Učence učimo solidarnosti najprej v medsebojnih odnosih, pa tudi v odnosih do obrobni skupin. V sodelovanju s Krajevno organizacijo Rdečega križa učenci izdelujejo voščilnice za ostarele krajanje in nastopajo v domu starejših v Radovljici. Pod okriljem Karitas izvedemo *Tek podnebne solidarnosti* in sodelujemo v akciji *Pokloni zvezek*. S skupino starejših učencev smo obiskali tudi stanovanjsko skupnost enote centra za usposabljanje, delo in varstvo na Bohinjski Beli. Ko je bil pred nekaj leti v požaru uničen krajevni kulturni dom, smo v sodelovanju z vrtcem pripravili krajevno dobrodelno prireditev ter tako po svojih močeh prispevali h graditvi novega doma.

Zgodovina šole

Na krajevni prireditvi ob obletnici šole na Bohinjski Beli smo v kulturnem domu zgodovino šole predstavili z dramatizacijo. Učenci so uprizorili pogovor s teto Šolo, kjer so ji po domače zastavljali vprašanja, ona pa jim je pripovedovala o svojih bogatih doživetjih. Na ta način smo učencem približali del šolske zgodovine na njim lažje razumljiv način. Pri tem smo želeli preteklost povezati s sedanostjo, saj je posebljena teta Šola učencem pripovedovala spomine na svoja doživetja. Učenci so med pripravami na nastop z velikim zanimanjem sprejemali informacije o nekdanji šoli. Tudi svoje starše in stare starše so povprašali, kako je bilo, ko so oni obiskovali našo šolo. V šolo so prinesli njihove predmete, ki so jih tu uporabljali včasih. Nekdanjo šolo so primerjali z današnjo in pripovedovali, kaj se jim je zdelo zanimivo, kaj jih je presenetilo, v čem je današnja šola drugačna, kaj je danes lažje, boljše. Pripovedovali so tudi, kaj jim je v nekdanji šoli všeč, kaj bi ohranili in kaj spremenili.

Na podlagi zapisov v šolski kroniki sem napisala scenarij za uprizoritev pogovora učencev s teto Šolo. Učenka iz petega razreda je v vlogi tete Šole s sabo pripeljala star lesen voziček, v katerem so bili predmeti iz nekdanje šole. Učenci so izdelali sceno za odrsko postavitev.

K živosti pogovora je pripomogla raba lokalnega govora, ki ustvarja ozračje do-

mačnosti. Z njim se učenci identificirajo, saj ga uporabljajo doma in v medsebojnih pogovorih. Hkrati pa ga prepoznavajo kot vrednoto svojega okolja, ki skupaj z lokalnimi govori drugih področij predstavlja bogastvo slovenskega jezika. Preteklost smo učencem približali tudi s folklornimi oblačili, poleg tega pa smo deklicam lase spletli v kite. Tako so se učenci bolj vživeli v nekdanjo šolo.

Spoznnavanje domačega kraja

Pripovedka o Babjem zobu nad Bohinjsko Belo je bila izhodišče za ilustracije učencev, na katerih je v njihovi domišljiji oživel Babjezobski zmaj. Pripravili so razstavo, na kateri so ilustracije sestavili v zgodbo. Skupaj z vaškimi ženami so iz filca sešili Babjezobske zmajčke.

V okoliških krajih je nekoč služboval Valentin Vodnik, ki je napisal tudi pesem Belska. V njej opeva lepoto Bohinjske Bele z okolico. Pesem je postala himna Bohinjske Bele. Učenci so se je naučili in z njo so nastopali na prireditvah.

Tudi sami so pri pouku slovenščine ustvarjali pesmi o svojem kraju. Ob tem so bili pozorni na značilnosti svojega kraja in na to, kako ga doživljajo sami. V pesmih so napisali, kaj vse se jim v domačem kraju zdi pomembno, značilno, lepo, posebno. Svojo pozornost so usmerili na bogastvo naravne in kulturne dediščine svojega kraja. V pesmih so izrazili tudi svoj odnos do domačega kraja. V njih so pokazali, da jim je ta kraj zelo všeč in da radi živijo v njem. Ob obletnici šole so se prvošolci eno od pesmi naučili deklamirati in so jo ob koreografiji predstavili na krajevni prireditvi.

Muzikal

Velik, zahteven in odmeven projekt medgeneracijskega sodelovanja je muzikal *Čarovnik iz Oza*, ki je plod sodelovanja med našo podružnično šolo in Kulturnim društvom Bohinjska Bela. Z muzikalom smo želeli povezati različne generacije v skupnem projektu, hkrati pa z izbiro vsebine poudariti vrednote prijateljstva, poguma, sodelovanja, medsebojne pomoči in domoljubja. Večmesečna priprava z učenjem pesmi in plesov, skupnimi vajami na odru ter pred-

stave so zahtevale veliko truda, časa in usklajevanja, hkrati pa so nas povezale in osrečile. Učenci so se v tem procesu učili odgovornosti, timskega dela, usklajevanja, strpnosti, sodelovanja, razvijali so pripadnost, ustvarjalnost, prizadevali so si za

*Otroci iz vrtca in šolarji se
dnevno srečujejo, predvsem v času
podaljšanega bivanja se na
igrišču tudi skupaj igrajo.
Starejši samoiniciativno
prevzemajo skrb za mlajše, mlajši
se spontano učijo od starejših.*

skupen cilj ter gradili pozitivno samopodobo. Pri pripravi in izvedbi muzikala je sodelovalo enainpetdeset ljudi vseh generacij, od tega osemnajst učencev naše podružnične šole. Učenci so uživali v igranju, petju, plesu in so radi nastopali.

Zaključek

Podružnična šola, kjer se med seboj vsi poznamo, je prostor graditve skupnosti, ki se od doma in vrtca širi naprej. Povezanost podružnične šole s krajem je pomembna stopnja v življenju učencev, saj jim pomaga graditi osebnost v sodelovanju z drugimi, pripadnost kraju, rodu in domovini Sloveniji ter jih uči prispevati svoj delež k oblikovanju skupnega prostora. Tako mlade pripravljamo za naslednje korake, ko se s prehodom na matično šolo njihovo obzorje širi. Želimo in upamo, da bodo ukoreninjeni in utemeljeni v ljubezni do domačega kraja rasli v zrele in odgovorne državljane. ◀

Viri

- *Delovno gradivo za modul Tradicija* (2015). Ljubljana: Inštitut za etiko in vrednote Jože Trontelj.
- Ferjančič, Primož (2010): Postati državljan. V: *Vzgoja*, letnik 12, št. 47, str. 10–12.
- Šinkovec, Silvo (2017): *Vzgojni načrt v šoli*. Ljubljana: Založništvo Jutro, Inštitut Franca Pedička.

Prispevek je v celoti objavljen:

Koselj, Veronika (2019): Domoljubje se kali v domačem kraju. V: Ašič, Erika (ured.) (2019): *Vzgoja za ljubezen do domovine in države*. Zbornik. Ljubljana: Društvo katoliških pedagogov Slovenije, str. 316–324. [Elektronski vir]. Dostopno na: https://www.dkps.si/fileadmin/user_upload/MK_2019_zbornik.pdf.